

1 PREDMET I PODRUČJE PRIMJENE

Predmet ovog dokumenta su pravila kojih se moraju pridržavati akreditirana tijela prilikom pozivanja na svoju akreditaciju i korištenje znaka Sistema akreditiranja Bosne i Hercegovine. Pravila se odnose na ispitne i kalibracijske laboratorije, tijela koja provode audite i certificiranje sistema upravljanja, proizvoda i osoblja, kao i inspeksijska tijela (u daljem tekstu: Tijela).

Pored gore navedenog, ovaj dokument također definira izgled, veličinu i boju znaka Sistema akreditiranja Bosne i Hercegovine, kao i ostale informacije u vezi sa njim.

Cilj je harmoniziranje pristupa za korištenje loga BATA i pozivanja na akreditaciju.

2 VEZA SA DRUGIM DOKUMENTIMA

- 2.1 BAS EN ISO/IEC 17011: Ocjenjivanje usklađenosti - Opći zahtjevi za tijela za akreditiranje koja akreditiraju tijela za ocjenjivanje usklađenosti
- 2.2 Poslovnik o kvalitetu BATA-e
- 2.3 PD 07-02: Ugovor o akreditiranju "Tijela" i njegovom učešću u Sistemu akreditiranja Bosne i Hercegovine
- 2.4 PD 05-01: Sistem akreditiranja Bosne i Hercegovine
- 2.5 EA 3/01: EA Conditions for the USE Accreditation Marks
- 2.6 ILAC-P8 ILAC Mutual Recognition Arrangement (Arrangement): Supplementary Requirements and Guidelines for the Use of Accreditation Symbols and for Claims of Accreditation Status by Accredited Laboratories

3 DEFINICIJE, SKRAĆENICE

- 3.1 BATA - Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine
- 3.2 EA - European co-operation for Accreditation
- 3.3 ILAC - International Laboratory Accreditation Cooperation
- 3.4 Tijelo – Akreditirano tijelo
- 3.5 SABIH – Sistem akreditiranja Bosne i Hercegovine

4 OPĆE

Sa dodjelom akreditacije Tijelo stiče pravo pozivanja na akreditaciju i korištenje znaka Sistema akreditiranja Bosne i Hercegovine. Korištenjem znaka Sistema akreditiranja Bosne i Hercegovine Tijelo iskazuje status posjedovanja akreditacije, odnosno dokazivanja trećoj strani svoje osposobljenosti.

Dokument je pripremljen prema zahtjevima sadržanim u standardima serije BAS EN 45000 i BAS EN ISO/IEC 17000, specifikacijom EA-3/01 i dokumentom ILAC-P8.

5 PRAVILA POZIVANJA NA AKREDITACIJU I KORIŠTENJE ZNAKA OD TIJELA

5.1 Pravo za pozivanje na akreditaciju i korištenje znaka

Pozivati se na bosanskohercegovačku akreditaciju i koristiti znak SABIH mogu samo tijela akreditirana od BATA i čija je akreditacija važeća te ispunjavaju pravila propisana odgovarajućim dokumentima BATA.

Rezultati izdati od akreditiranog tijela, ali bez korištenja logo BATA ili pozivanja na akreditirani status, ne potvrđuju pretpostavku o njegovom zadovoljavanju relevantnog standarda.

Osim upotrebe akreditacijskog znaka moguć je i drugi način pozivanja na akreditaciju korištenjem izjave od strane Tijela kao što je: "Tip akreditiranog tijela, akreditiran od strane BATA-e, registarski broj akreditacije", npr; "Kalibracijski laboratorij (ispitni, inspekcijsko tijelo ili certifikacijsko tijelo) akreditiran od strane BATA-e, pod brojem LK-00-00 (LI-00-00, CP-00-00, CSU-00-00, CO-00-00, IN-00-00)".

Tijela koja posjeduju više akreditacija od BATA imaju mogućnost koristiti samo jedan znak. Znak mora sadržavati oznaku standarda prema kojem je Tijelo akreditirano kao i sve registracijske brojeve akreditacija. Za korištenje ovog znaka Tijelo mora dobiti odobrenje od BATA.

5.1.1 Suspenzija akreditacije

Ako BATA donese odluku o suspenziji akreditacije Tijelo mora odmah prekinuti sa izdavanjem izvještaja, certifikata ili naljepnica na kojima je prikazan znak Sistema akreditiranja Bosne i Hercegovine ili se pozivati akreditaciju. U slučaju djelomične suspenzije ovo se odnosi na dio pod suspenzijom. Također, Tijelo mora odmah prestati sa štampanjem i distribucijom svih dokumenta koji se direktno odnose na njegovu akreditaciju.

5.1.2 Prestanak važenja akreditacije.

Kod prestanka važenja akreditacije Tijelo mora odmah prekinuti štampanje i distribuciju svih dokumenata koji nose znak ili se tekstom pozivaju na akreditaciju.

Tijelo mora osigurati da i korisnici njegovih usluga prestanu koristiti znak ili se pozivati na njegovu akreditaciju.

5.1.3 Neakreditirane djelatnosti

Akreditacija se ne smije navoditi, podrazumijevati ili pretpostavljati za djelatnosti koje nisu akreditirane, posebno:

- ako Tijelo posjeduje akreditaciju za samo dio svojih djelatnosti ono može koristiti znak ili se pozivati na akreditaciju pod uvjetom da ne postoji zabuna u pogledu akreditiranih djelatnosti;

- kada Tijelo djeluje na nekoliko mjesta između kojih najmanje jednom nije dodijeljena akreditacija, tada samo akreditirana mjesta mogu koristiti znak ili se pozivati na akreditaciju;
- kada je Tijelo dio veće organizacije (složena organizacijska forma), tada prilikom pozivanja na akreditaciju ne smije postojati zabuna na koga se akreditacija odnosi. Komunikacijom se ne smije ostavljati dojam da i ostali dio organizacije posjeduje akreditaciju. Ukoliko se izdaje zajednički dokument, tada se može pozivati na akreditaciju uz uvjet da bude sasvim jasno na koji se dio aktivnosti znak i akreditacija odnose.

5.2 Dokumenti i promocijski materijal

5.2.1 Reklamni materijali

Tijela mogu koristiti znak u promocijskim i reklamnim materijalima samo kada se, barem djelomično, pozivaju na djelatnosti za koje su akreditirani.

Znak se također može postaviti na vozila koja koristi Tijelo. U ovom slučaju znak se može upotrijebiti samo skupa sa logom ili nazivom Tijela.

5.2.2 Memorandumi i ostali poslovni obrasci

Na memorandumima znak se može postaviti isključivo u "footer"-u, odnosno na dnu stranice dokumenta na kome se prikazuje. Položaj može biti u bilo kojem dijelu "footer"-a. Veličina znaka ne smije biti manja od logotipa Tijela ili bilo kojeg drugog logotipa primijenjenog na konkretnom obrascu.

Na komercijalnim dokumentima kao što su predračuni ili ponude (uključujući prateće papire) mora se jasno i nedvosmisleno identificirati koje su usluge akreditirane.

Ako se na predračunu koji se isključivo odnosi na neakreditirane usluge nalazi znak, takav obrazac mora sadržavati izjavu, lako čitljivu, koja navodi na primjer: "Ovaj predračun se odnosi na usluge koje ne spadaju u područje akreditacije".

Memorandumi koji nose znak, a prate ga izvještaji ili certifikati koji ne sadrže akreditirane djelatnosti, moraju sadržavati izjavu koja navodi na primjer: "Priloženi rezultati ne spadaju u područje akreditacije ili priloženi rezultati nisu iz akreditiranog područja.

5.2.3 Podsjetnice

Osoblje Tijela ne smije na svojim podsjetnicama koristiti znak ili se pozivati na akreditaciju.

5.2.4 Ostale upotrebe

Osim za slučajeve navedene u ovom dokumentu, Tijelo može imati potrebe za korištenjem znaka ili pozivanja na akreditaciju i u nekim drugim situacijama. Prije bilo koje takve nove upotrebe, Tijelo mora tražiti odobrenje od BATA.

5.3 Izvještaji i certifikati

5.3.1 Opća pravila

Korištenje znaka ili pozivanja na akreditaciju u izvještajima i certifikatima mora biti na način da se ne navodi, podrazumijeva ili pretpostavlja da BATA prihvata odgovornost za točnost ispitivanja, kalibracija ili inspeksijskih rezultata ili odluka o certificiranju koje su obuhvaćene akreditacijom.

Također, nije dozvoljena upotreba znaka ili pozivanja na akreditaciju na način koji može ukazivati, podrazumijevati ili pretpostavljati da BATA odobrava kalibraciju mjerila, ispitivanje ili inspekciju pojedinog predmeta ili proizvoda, ili da se pretpostavlja da BATA odobrava proizvod.

Znak se ne smije nalaziti na izvještajima ili certifikatima koji sadrže samo neakreditirane djelatnosti niti se u njima smije pozivati na akreditirani status.

5.3.2 Laboratoriji i inspeksijska tijela

5.3.2.1 Laboratoriji za kalibracije

Da bi laboratorij za kalibracije mogao koristiti znak, certifikat o kalibraciji mora većim dijelom sadržavati rezultate iz područja akreditiranih djelatnosti. Svi rezultati iz neakreditiranih djelatnosti moraju biti jasno identificirani kao takvi.

Akreditirani laboratoriji za kalibracije mogu, kada je to pogodno, upotrijebiti naljepnice odobrenog oblika koje postavljaju na mjerila koja su obuhvaćena područjem akreditacije i za koja je izdat certifikat o kalibraciji. Ove naljepnice se kontroliraju i upotrebljavaju na način propisan u Dodatku B.

5.3.2.2 Ispitni laboratoriji i tijela za inspekciju

Prilikom korištenja znaka na izvještajima o ispitivanju ili inspekciji koji sadrže rezultate bilo koje neakreditirane djelatnosti, Tijela moraju na naslovnoj strani dati izjavu odštampanu blizu znaka u kojoj jasno navode koja ispitivanja i inspekcije su akreditirane.

Ova izjava mora biti potpuno čitljiva. Osim toga, u izvještaju moraju biti jasno identificirani rezultati akreditiranih djelatnosti.

Kada akreditirani laboratorij ima na izvještajima odštampan znak, a izvještaji sadrže mišljenja, tumačenja ili druge podatke koji se odnose na istraživačke aktivnosti koje su izvan područja akreditacije, za ove informacije se mora blizu znaka ili mjesta gdje se one navode dati izjava kao npr.: "Mišljenja/tumačenja navedena u ovom izvještaju su izvan područja akreditacije tijela".

Laboratorij, koji posjeduje akreditaciju i za obavljanje ispitivanja/kalibracija na terenu, mora koristiti znak na isti način kao i za ispitivanja/kalibracija koje obavlja na stalnim prostorima.

5.3.3 Tijela koja provode audite i certificiranje sistema upravljanja

Tijelo mora izdavati certifikate ili druge dokumente o certificiranju koji se odnose na akreditirano područje sa jasnom identifikacijom BATA i certifikacijskog tijela.

Ukoliko Tijelo posjeduje više akreditacija, tada se na svojim certifikatima i certifikacijskim dokumentima mora pozivati na najmanje jednu od njih.

6 PRAVILA POZIVANJA NA AKREDITACIJU I KORIŠTENJE ZNAKA OD KORISNIKA USLUGA AKREDITIRANIH TIJELA

6.1 Korisnici usluga akreditiranih tijela koja provode audite i certificiranje sistema upravljanja

Korisnici ovih usluga mogu koristiti znak samo za djelatnost koja je certificirana od tijela za certificiranje i koja se nalazi u njegovom području akreditacije. Znak se mora prikazati u kombinaciji sa logom tijela za certificiranje.

Kada tijelo za certificiranje certificira sistem upravljanja laboratorija, bez obzira da li je laboratorij akreditiran ili nije, ono ne smije omogućiti laboratoriju da koristi njegov znak na izvještajima o ispitivanju/inspekciji ili certifikatima o kalibraciji budući se u ovom kontekstu izvještaji/certifikati smatraju proizvodima.

Pozivanje na akreditaciju kod certificiranih sistema upravljanja ne smije ukazivati na bilo kakvo akreditirano certificiranje proizvoda. Certificirano tijelo ne smije postavljati znak na proizvode ili bilo koju njihovu ambalažu.

Isto tako, u slučaju certificiranih sistema upravljanja u području usluga, znak se ne smije koristiti na bilo kojem proizvodu koji je u vezi s ovim uslugama.

6.2 Korisnici usluga akreditiranih tijela za certificiranje proizvoda

Korištenje znaka akreditacije na certificiranim proizvodima nije dozvoljeno.

U posebnim slučajevima, na zahtjev certifikacijskog tijela, BATA može donijeti odluku o upotrebi znaka zajedno sa logom akreditiranog certifikacijskog tijela.

6.3 Korisnici usluga akreditiranih laboratorija

Korisnici usluga akreditiranih laboratorija u svojim promocijskim materijalima mogu koristiti znak ili se pozivati na akreditaciju laboratorija koji im pruža usluge samo za one svoje djelatnosti koje spadaju u područje akreditacije laboratorija. Djelomično reproduciranje certifikata o kalibraciji ili izvještaja o ispitivanju u promocijske svrhe može se vršiti samo uz prethodno odobrenje laboratorija koji je izdao predmetne certifikate/izvještaje.

7 ZLOUPOTREBA

U skladu sa dokumentom PD 05-01: Sistem akreditiranja BiH, a na osnovu Ugovora između BATA i Tijela, zloupotreba znaka ili imena BATA, ili nezakonito ili pogrešno pozivanje na akreditaciju od strane Tijela ili njegovih korisnika usluga vodi pokretanju procedure za suspenziju ili opoziv akreditacije. Naime, ukoliko se Tijelo ne pridržava pravila iz ovog dokumenta, to će se smatrati neusklađenošću u njegovom radu što, u skladu sa prethodno navedenim dokumentima, može dovesti i do opoziva akreditacije i brisanja Tijela iz registra.

Tijelo se ne smije pozivati na akreditaciju u toku rješavanja njegove žalbe na odluku BATA-e o nepravilnoj upotrebi znaka akreditacije.

8 IZGLED, VELIČINA I BOJA ZNAKA SISTEMA AKREDITIRANJA BOSNE I HERCEGOVINE

Znak se sastoji od logotipa BATA-e, broja dodijeljene akreditacije i odgovarajućeg standarda prema kojem je izvršeno akreditiranje. Svi ovi elementi su uokvireni u petougaoNIK. Za pisane dokumente, najmanja dozvoljena veličina visine petougaoNika je 12,5 mm, a najveća, sa proporcionalnim povećanjem ostalih dimenzija i slova, iznosi 42 mm. Za eventualna odstupanja od zadanih odnosa dimenzija znaka, Tijelo mora dobiti pismenu suglasnost BATA-e.

Primjer izgleda znaka Sistema akreditiranja Bosne i Hercegovine za laboratorij prikazan je u Dodatku A. Zajedno sa akreditacijom, akreditirano tijelo dobija podloge koje definiraju znak.

Znak se štampa u crnoj boji ili u boji koja dominira u zaglavlju dokumenata akreditiranog tijela.

Znak Sistema akreditiranja Bosne i Hercegovine može se upotrijebiti samo u pozitivu.

DODATAK "A"

Primjer izgleda znaka Sistema akreditiranja Bosne i Hercegovine

Oznaka standarda

Logotip BATA-e

Registracijski broj akreditacije

DODATAK "B"

Kalibracijske naljepnice

1 Opće

Akreditirani laboratoriji za kalibracije koji posjeduju imenovanje za rad u području zakonskog mjeriteljstva postavljaju naljepnice čiji je oblik i sadržaj propisao Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo.BiH.

U području industrijskog mjeriteljstva laboratorij za kalibracije može upotrebljavati samo naljepnice koje je odobrila BATA.

2 Izgled naljepnica u području industrijskog mjeriteljstva

.Na naljepnici moraju biti označene slijedeće informacije:

- a) znak Sistema akreditiranja Bosne i Hercegovine;
- b) identifikacija mjerila;
- c) datum zadnje kalibracije;
- d) datum naredne kalibracije;
- e) naziv laboratorija ili broj njegove akreditacije;
- f) broj certifikata.

Datum naredne kalibracije upisuje korisnik mjerila ili laboratorij za kalibraciju, ako je za to dobio od naručioca kalibracije pismeni zahtjev i relevantan podatak.

Ukoliko se garantira trajna kalibracija (npr. mjerila zapremine izrađena od stakla), na opremi se može dozvoliti urezivanje ili graviranje odobrenog izgleda naljepnice.

3 Kontrola i upotreba naljepnica u području industrijskog mjeriteljstva

Rukovoditelj laboratorija je odgovoran za čuvanje i upotrebu naljepnica.

Uz suglasnost naručitelja kalibracije, laboratorij koji je izvršio kalibraciju postavlja naljepnicu na kalibrirano mjerilo. Ukoliko iz praktičnih razloga nije moguće postaviti naljepnicu na mjerilo, naljepnica se može postaviti na kutiju (ambalažu). Naljepnica se treba postaviti u položaj u kojem će se lako uočiti kada se mjerilo nalazi u upotrebi. Izgled, materijal i način postavljanja naljepnice moraju biti takvi da ne utječu na funkcije mjerila te da se naljepnica može zamijeniti novom kada se mjerilo ponovo kalibrira.